

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Barbory Berkové a soudců JUDr. Markéty Fialové a JUDr. Michala Jantoše ve věci

žalobce: J. S.
bytem X
zastoupený advokátkou JUDr. Luciou Madleňákovou, Ph.D.
sídlem Nádražní 381/9, 789 85 Mohelnice

proti
žalované: Vězeňská služba České republiky, Věznice Mírov
sídlem P. O. Box 1, 789 53 Mírov

o žalobě na ochranu proti nezákonnému zásahu žalované spočívajícím v nezařazení žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni,

takto:

- I. Zásah žalované spočívající v tom, že v červnu 2020 nezařadila žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni Věznice Mírov, **byl nezákonný.**
- II. Ve zbytku **se žaloba zamítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

A. Vymezení věci a obsahu podání účastníků

1. Projednávanou věc je třeba zařadit do širšího kontextu. Žalobce od prosince 2015 vykonával trest odnětí svobody ve Věznici Mírov, kde přibližně 4 roky pracoval ve vězeňské kuchyni až do jeho nedobrovolného přemístění do Věznice Valdice v srpnu 2019.

Shodu s prvopisem potvrzuje M.Ch.

Po prošetření věci Veřejným ochráncem práv byl následně na svou žádost dne 5. 3. 2020 přemístěn zpět do Věznice Mírov, přičemž ihned po návratu začal usilovat o pracovní zařazení ve vězeňské kuchyni. Žalovaná jeho žádostem nevyhověla a v druhé polovině května jej zařadila na pracoviště KOVO 4, ze kterého byl však z důvodu nedostatku pracovních míst vyřazen po přibližně dvou týdnech. Žalobce se podanou žalobou domáhal jak vyslovení nezákonnosti jeho zařazení na pracoviště KOVO 4, na kterém byl dle svých tvrzení nucen vdechovat hliníkový prach (řešeno samostatně pod sp. zn. 65 A 129/2020), tak svého zařazení na pracoviště ve vězeňské kuchyni.

2. V žalobě uvedl, že ihned po návratu do Věznice Mírov mu na jeho žádost žalovaná sdělila, že na daném pracovišti není volné místo, ačkoliv, jak žalobce zjistil, že byl na předmětné pracoviště zařazen jiný odsouzený. Na další žádosti žalovaná žalobci sdělila, že bude provedeno lékařské vyšetření za účelem jeho zařazení na pracoviště Sem (motory), avšak následně byl žalobce zařazen na pracoviště KOVO 4, na kterém však nejsou tak vysoké výdělky a není na něm dostatek práce pro odsouzené. Žalovaná tak nezařadila žalobce zpět na pracoviště ve vězeňské kuchyni, ze kterého byl vyřazen právě kvůli jeho nezákonnému přemístění do Věznice Valdice, v důsledku čehož žalobce přišel o možnost výdělků. Takový postup je podle žalobce diskriminační a motivovaný snahou jej „vytrestat“ za stížnost podanou ombudsmanovi. O tom svědčí podle žalobce nelogičnost postupu žalované, která musela odsouzenému, který byl zařazen na pracoviště ve vězeňské kuchyni zaplatit zdravotní průkaz, ačkoliv žalobce jím již disponuje. Žalobci též není zřejmé, proč měl být právě on zařazen na pracoviště KOVO 4, když mnoho odsouzených mělo podanou žádost o pracovní zařazení před ním. Nevyhověním jeho žádostem žalovaná rovněž porušila § 35 odst. 3 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o VTOS“).
3. Žalobce navrhl výslech svědků z řad zaměstnanců žalované, konkrétně vedoucího vězeňské kuchyně T. T., zaměstnance vězeňské kuchyně L. M., zástupce ředitele žalované T. K., vedoucího výkonu trestu odnětí svobody Z. T., ředitele žalované R. M. a zdravotních sester paní P. a paní K., kteří se měli vyjádřit ke kvalitě práce žalobce ve vězeňské kuchyni, k okolnostem pro které nebyl po svém návratu zařazen zpět na pracoviště ve vězeňské kuchyni a k jeho zdravotní způsobilosti.
4. Jelikož po podání žaloby došlo v prosinci 2021 k přemístění žalobce do Věznice Rapotice a tím i k ukončení žalovaného zásahu, navrhl žalobce, aby soud určil, že jeho nezařazení na pracoviště ve vězeňské kuchyni po jeho návrhu z Věznice Valdice do Věznice Mírov, tj. v období od března 2020 do prosince 2021, bylo nezákonné.
5. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout. Ve svých vyjádřeních uvedla, že k zařazování odsouzených na pracoviště dochází jednostranným rozhodnutím ředitele věznice, nikoliv smluvním ujednáním. Ředitel věznice přitom zohledňuje schopnosti a zdravotní možnosti odsouzeného. Žalobce nemá veřejné subjektivní právo na výběr pracovního zařazení. Není v možnostech žalované, aby vyhověla požadavkům všech odsouzených, proto je nutné při rozhodování o pracovním zařazení zohlednit i další kritéria, než jen požadavky odsouzených (např. provozní důvody, kázeňské důvody). Odsouzení pracující na daném pracovišti byli ubytováni v celách odděleně od ostatních odsouzených. Nicméně i v jejich případě bylo nutné dodržet zákonné požadavky na oddělené ubytování prvotrestaných od vícetrestaných, odsouzených zařazených do věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, kuřáky od nekuřáků. Pro odsouzené zařazené do věznice se zvýšenou ostrahou byly vyhrazeny 2 cely, konkrétně cela č. 204 pro 5 vícetrestaných osob a cela č. 205 pro 7

prvotrestaných osob. Od března 2020 do prosince 2021 byli na dané pracoviště zařazeni z řad odsouzených zařazených do věznice se zvýšenou ostrahou P. H., R. R., J. S., P. M., L. V., N. V. Ch. a P. V. T. Všichni byli zařazeni na daně pracoviště z důvodu potřeb pracoviště na pomocné kuchařské pozice, u kterých není vyžadováno žádné vzdělání ani praxe. Při rozhodování o zařazení konkrétní osoby na pracoviště ve vězeňské kuchyni přihlíží ředitel věznice k tomu, zda je volné místo na vyhrazené ubytovací kapacitě s dodržením popsaných omezení, zda daný uchazeč splňuje zdravotní požadavky a zda je držitelem zdravotnického průkazu. Limity stanovené pro ubytování odsouzených by ubytováním žalobce v rozhodném období na daných celách byly překročeny.

6. Podanou žalobu nejprve krajský soud usnesením ze dne 16. 12. 2020, č. j. 65 A 57/2020-35 odmítl s odůvodněním, že žalobce nemá veřejné subjektivní právo na volby zaměstnání při výkonu trestu odnětí svobody. Proto nepovažoval za relevantní ani žalobcem uvedené skutečnosti týkající se jeho možného znevýhodnění a libovůle ředitele věznice.
7. Usnesení zdejšího soudu však bylo zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 1. 10. 2021, č. j. 8 As 36/2021-53, ve kterém mj. NSS uvedl, že není zcela vyloučeno, aby nezařazením žalobce do vězeňské kuchyně bylo zasaženo do jeho práv. Proto NSS uložil krajskému soudu žalobu věcně projednat, provést dokazování směřující ke zjištění, zda důvody vedoucí k nezařazení žalobce na pozici ve vězeňské kuchyni odpovídají jeho tvrzením, resp. jaké byly skutečné příčiny takového postupu, a následně posoudit, zda se za takové situace o nezákonný zásah jedná či nikoli.
8. NSS se ztotožnil s výchozí úvahou krajského soudu, podle které není na žalobci, který je v případě přidělení práce povinen pracovat, aby si vybíral konkrétní práci. Potvrdil, že ředitel věznice požívá v otázce, na jakou pracovní pozici odsouzeného zařadí, poměrně široké míry uvážení a správní soudy by do tohoto uvážení měly zasahovat jen zcela výjimečně a v omezené míře, nicméně i toto široké uvážení musí mít dle NSS své meze, k jejichž posouzení jsou povolány právě správní soudy. Žádné správní uvážení totiž není neomezené či absolutní, ale vždy je limitováno principy vyplývajícími z ústavního pořádku České republiky, tj. principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl a jak je hodnotil, a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl. Předmětem soudního přezkumu v takových situacích není samo meritum věci či snad dokonce nahrazení úvahy správního orgánu, ale to, zda byly dodrženy meze správního uvážení, ochrana řádného procesu a byla vyloučena svévole v rozhodování. Ani rozhodování ředitele věznice o pracovním zařazení odsouzených se proto nemůže stát prostředkem zjevné svévole či diskriminace. Závěrem NSS uvedl, že žalobce ve smyslu § 85 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) vyčerpal řádně prostředky ochrany svých práv, protože se před podáním žaloby domáhal ochrany u krajského státního zastupitelství.

B. Posouzení věci krajským soudem

9. Krajský soud přezkoumal postup žalované, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době žalovaného zásahu podle § 87 odst. 1 část věty za středníkem s. ř. s. Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je částečně důvodná.
10. NSS ve svém zrušujícím rozsudku dospěl k závěru, že nezařazení žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni po jeho návratu z Věznice Valdice může pojmově představovat

nezákonný zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. Jelikož se NSS zabýval také tím, zda se žalobce před podáním žaloby domáhal ochrany svých práv u krajského státního zastupitelství ve smyslu § 85 s. ř. s., lze usoudit, že NSS považoval předmětný zásah za trvalý, resp. že ke dni podání žaloby trval (u jednorázových, v době podání žaloby ukončených zásahů totiž není nutné prostředky ochrany práv vyčerpat). Povahou zásahu se tudíž krajský soud již více nezabýval a jal se v souladu s pokynem NSS posoudit, zda ředitel věznice při nevyhovění žádostí žalobce o zařazení do vězeňské kuchyně nepřekročil meze správního uvážení, a to v souladu s dispoziční zásadou optikou žalobních námitek.

11. U jednání dne 26. 4. 2022 oba účastníci setrvali na svých stanoviscích. Žalobce doplnil, že žalovaná nesprávně poukazovala na jeho zdravotní nezpůsobilost k práci na pracovišti ve vězeňské kuchyni. Předmětný posudek byl vypracován výlučně k posouzení zdravotní způsobilosti na pracovišti KOVO. Naopak v červnu 2020 byl žalobce shledán k práci v kuchyni zdravotně způsobilým. Dále uvedl, že na daném pracovišti bylo běžné, že i lidé bez patřičného vzdělání pracovali na odborných pozicích jako kuchaři. Odsouzení pracující na pracovišti ve vězeňské kuchyni jsou ubytováni odděleně od ostatních odsouzených. Do cely, ve které žalobce pobýval před svým přemístěním do Věznice Valdice, byli po návratu žalobce zpět do Věznice Mírov opakovaně ubytováni odsouzení zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou a byli zařazení na pracoviště ve vězeňské kuchyni. To mohou dosvědčit vychovatelé L. a Š. Žalobce s ohledem na časový odstup nebyl schopen sdělit jména konkrétních osob ani dobu, ve které tak došlo, avšak uvedl, že konkrétní informace má v dispozici žalovaná.
12. U jednání dne 29. 11. 2022 žalobce poukázal na to, že měl praxi ve vězeňské kuchyni, na cele č. 204, bylo volné místo, a tudíž měl být na dané pracoviště zařazen. Žalovaná zopakovala své tvrzení o nutnosti odděleného ubytování odsouzených z řad věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, kuřáků od nekuřáků a prvotrestaných od vícetrestaných.
13. Z provedených důkazů soud zjistil:
 - z jednotlivých žádostí žalobce o zařazení na pracoviště ve vězeňské kuchyni ze dne 12. 3., 5. 4., 9. 4., 23. 4., 27. 4., 6. 5., 12. 5., 14. 5., 26. 5., 3. 6., 18. 6., 7. 7., 15. 7., 6. 8., 14. 8., 26. 8. a 5. 9. 2020, že žalobce opakovaně žádal o zařazení na pracoviště ve vězeňské kuchyni. Vychovatel vždy doporučil žádosti vyhovět s přihlédnutím k volným kapacitám na pracovišti. Z hlediska bezpečnostního neměl k osobě žalobce žádné výhrady. V reakcích na žádosti je uvedeno, že žalobce neprochází indexem nebezpečných osob. Na žádosti bylo žalobci sděleno, že není volné místo s výjimkou žádostí podaných v dubnu a květnu 2020, na které bylo žalobci sděleno, že bude zařazen na pracoviště KOVO;
 - z vyjádření Ing. P. M. ze dne 9. 6. 2020 a 11. 1. 2022, že na daném pracovišti bylo k březnu 2020 zařazeno 24 odsouzených na placených místech a další 4 na místech brigádnických. Ta slouží pro zaučení odsouzených na pracovišti a při uvolnění jsou z brigádnických míst přednostně obsazována placená místa. Ubytovací kapacity pro odsouzené jsou oddělené od ostatních odsouzených, ale jsou na nich dodržovány zákonné požadavky stran ubytování (odděleně kuřáci od nekuřáků, prvotrestaní od vícetrestaných, odděleně ostraha s nízkým stupněm zabezpečení a vysokým stupněm zabezpečení a zvýšená ostraha). Po návratu žalobce byl dne 13. 3. 2020 z placeného místa vyřazen R. F., na jeho místo byl dne 19. 3. 2020 zařazen z brigádnického místa M.

K. Na volné brigádnické místo byl přijat na základě požadavku vedoucího stravovacího referátu T. T., DiS kuchař L. P., který byl po zapracování přerážen dne 10. 6. 2020 na placené místo. Všichni jmenovaní byli zařazeni do věznice s ostrahou;

- z vyjádření T. T., DiS ze dne 5. 5. 2020 a 21. 9. 2020, že po návratu žalobce byla všechna místa placená (24) a brigádnická (4) obsazena. Odsouzený Pacák byl přijat na základě vyučení v oboru kuchař/číšník, H. z důvodu vyučení v oboru řezník, R. z důvodu prokazatelné praxe na pozici provozní restaurace, V. z důvodu vyučení v oboru kuchař/číšník, B. z důvodu absolvování kurzu pomocné kuchařské práce ve věznici Znojmo, M. z důvodu praxe v oboru, V. z důvodu prokazatelné praxe v oboru a rovněž pracoval v kuchyni ve věznici Valdice a L. z důvodu pracovního zařazení v kuchyni ve věznici Příbram;
- z osobního spisu žalobce, že je vyučen obráběčem kovů a že je ve výkonu trestu odnětí svobody podruhé;
- z osobního spisu L. P., že je vyučen kuchařem;
- z osobního spisu M. K., že je vyučen řezníkem;
- z popisů pracovních pozic, že pro výkon práce na pozicích kuchař a kuchař na dietě je vyžadováno střední vzdělání s výučním listem nebo jiná odborná kvalifikace. V případě pracovních pozic pomocný kuchař, pomocný kuchař-výdejčí stravy, pomocný kuchař-umývač a pomocný kuchař-škrabárna není potřebná žádná odborná kvalifikace. Dále z nich vyplývá, že žalobce byl při svém dřívějším působení na pracovišti ve vězeňské kuchyni zařazen od února 2016 postupně na pozicích pomocný kuchař a pomocný kuchař-výdejčí stravy;
- ze zápisů ze zařazovací komise z období od 4. 3. 2020 do 10. 6. 2020, že dne:
 - 12. 3. 2020 byl z placeného místa vyřazen R. F. (ostraha),
 - 18. 3. 2020 byl na placené místo z místa brigádnického přerážen M. K. (ostraha),
 - 22. 4. 2020 byl na brigádnické místo zařazen L. P. (ostraha),
 - 13. 5. 2020 byl žalobce zařazen na pracoviště KOVO 4,
 - 29. 5. 2020 byl z brigádnického místa vyřazen V. K. (ostraha),
 - 3. 6. 2020 byl žalobce vyřazen z pracoviště KOVO 4
 - 10. 6. 2020 byl L. P. (ostraha) přerážen z brigádnického místa na místo placené, současně byli na brigádnická místa zařazeni P. H. (zvýšená ostraha) a R. R. (zvýšená ostraha);
- z lékařského posudku ze dne 30. 4. 2020, že u žalobce byla provedena vstupní lékařská prohlídka před zařazením na pracoviště KOVO, při níž byl žalobce shledán zdravotně způsobilým s podmínkou „nezvedat těžké předměty“;
- z lékařského posudku ze dne 19. 6. 2020, že u žalobce byla téhož dne provedena preventivní lékařská prohlídka na pracovní pozici „pomocná síla v kuchyni (brigádník)“, při níž byl žalobce shledán zdravotně způsobilým bez omezení, vyšetření bylo provedeno na základě žádosti vedoucího referátu stravování a výživy T. T., DiS ze dne 9. 6. 2020;

- z návrhu na zařazení žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni, že na základě potřeb daného pracoviště byl podán návrh na zařazení žalobce na brigádnické místo, žádost je podepsána proviantním pracovníkem L. M., žádost byla projednána na jednání zařazovací komise dne 24. 6. 2020;
- ze zápisu ze zařazovací komise z 24. 6. 2020 a rozhodnutí ředitele věznice, že žádosti o zařazení žalobce nebylo vyhověno „z důvodu doporučení odborných zaměstnanců, s přihlédnutím k odb. znalostem ods. (obráběč kovů) a negativního dopadu na pořádek a bezpečnost ve věznici“. V zápise je u jména žalobce ručně dopsáno „NE!“;
- ze zápisů ze zařazovací komise z období od 26. 6. 2020 do 7. 9. 2020, že dne:
 - 5. 8. 2020 byl M. V. (ostraha) přerázen z brigádnického místa na placené, současně byl J. B. (ostraha) zařazen na brigádnické místo,
 - 19. 8. 2020 byl P. M. (zvýšená ostraha) přerázen z brigádnického místa na placené, současně byl J. W. (ostraha) vyřazen z placeného místa,
 - 31. 8. 2020 byli z placených míst vyřazeni V. H. a P. M. (oba ostraha),
 - 7. 9. 2020 byli z brigádnických míst přerázeni na placené R. R. (zvýšená ostraha), P. H. (zvýšená ostraha) a J. B. (ostraha) a současně byl na brigádnické místo zařazen L. V. (zvýšená ostraha),
 - 16. 9. 2020 byl na brigádnické místo zařazen L. L. (ostraha),
 - 14. 10. 2020 byl z brigádnického místa vyřazen L. L. (ostraha),
 - 21. 10. 2020 byl z brigádnického místa přerázen na místo placené L. V. (zvýšená ostraha),
 - 4. 12. 2020 byl z placeného místa vyřazen H. H. (ostraha),
 - 14. 12. 2020 byl z placeného místa vyřazen L. P. (ostraha);
- ze seznamu odsouzených zařazených na celu č. 204, že na této cele byli ubytováni vícekrát trestaní odsouzení pracující ve vězeňské kuchyni, konkrétně:
 - P. M. od 5. 2. 2019 dosud,
 - R. T. od 27. 2. 2019 dosud,
 - J. Ř. od 10. 9. 2019 do 10. 11. 2021,
 - P. H. od 1. 6. 2020 do 2. 9. 2022,
 - L. V. od 11. 9. 2020 do 3. 8. 2021;
- z návrhů na zařazení odsouzených V., S., M., R. a K., že všichni jmenovaní ve vězeňské kuchyni vykonávali práce pomocných kuchařů, na které nebylo potřebné žádné vzdělání či praxe;
- z početního stavu odsouzených, že počet odsouzených na placených pozicích činil v březnu 2020 celkem 25, tento do prosince 2021 kolísal v rozmezí od 24 do 28;

14. Z provedených důkazů učinil krajský soud následující závěr o skutkovém stavu:

Žalobce přinejmenším od února 2016 pracoval na pracovišti ve vězeňské kuchyni jako pomocný kuchař a byl z tohoto pracoviště vyřazen z důvodu jeho přemístění do Věznice Valdice. Po svém návratu v březnu 2020 neustále žádal o zařazení zpět na dané pracoviště.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

Vychovatelé vždy doporučili jeho žádostem vyhovět, bude-li volná kapacita. Z hlediska možného ohrožení bezpečnosti neměli s žalobcem žádné problémy. Na žádosti žalobce bylo nejčastěji odpovězeno, že na daném pracovišti není volné místo s výjimkou měsíců dubna a května, ve kterých bylo žalobci sděleno, že bude zařazen na pracoviště KOVO 4, na kterém působil od 13. 5. 2020 do 3. 6. 2020. Žalobce byl ze zdravotního hlediska způsobilý pro práci ve vězeňské kuchyni.

Na pracovišti ve vězeňské kuchyni bylo v březnu 2020 zaměstnáno 24 odsouzených na placených pozicích a 4 odsouzení na brigádnických pozicích, které sloužily k zácvičku, a při uvolnění placeného místa se z těchto pozic přijímali odsouzení na práci na placených pozicích. Odsouzení pracující na daném pracovišti byli ubytováni odděleně od ostatních odsouzených. Odděleně byli ubytováni kuřáci od nekuřáků, prvotrestaní od vícetrestaných, odsouzení zařazených do věznice s ostrahou od odsouzených zařazených do věznice se zvýšenou ostrahou. Pro odsouzené zařazené do věznice se zvýšenou ostrahou byly určeny cely č. 204 a 205. Žalobce byl vícekrát trestaný a mohl být ubytován v cele č. 204, která měla kapacitu 5 osob, a ve které bylo volné místo až do 11. 9. 2020.

Dne 12. 3. 2020 se uvolnilo placené místo, na které byl dne 18. 3. 2020 z řad brigádnických míst zařazen odsouzený K. Na uvolněné brigádnické místo byl dne 22. 4. 2020 zařazen odsouzený P. (věznice s ostrahou), který byl vyučen kuchařem. Od 13. 5. do 3. 6. 2020 byl žalobce zařazen na pracoviště KOVO 4. Dne 29. 5. 2020 bylo uvolněno brigádnické místo. Další brigádnické místo bylo uvolněno dne 3. 6. 2020. Dne 10. 6. 2020 byly na uvolněná brigádnická místa zařazeni odsouzení H. (zvýšená ostraha), který byl vyučen řezníkem a R. (zvýšená ostraha), který měl praxi jako provozní restaurace. Oba byli zařazeni na pomocné práce v kuchyni. Dne 24. 6. 2020 byla zamítnuta žádost L. M. (pracoviště vězeňské kuchyně), aby byl žalobce zařazen na brigádnické místo na daném pracovišti, a to s odůvodněním, že žalobce je obráběč kovů a z důvodu negativního dopadu na pořádek a bezpečnost ve věznici. Téhož dne byla vyřízena žalobcova žádost ze dne 18. 6. 2020 o zařazení na dané pracoviště s odůvodněním, že na daném pracovišti není volné místo.

15. Podle § 82 s. ř. s. se může každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
16. Pro poskytnutí ochrany podle § 82 a násl. s. ř. s. je nezbytné splnit pětici kumulativních podmínek: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem správního orgánu v širším smyslu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu, nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt' jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. poskytnout (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS).
17. Podle § 28 odst. 1 a § 29 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o VTOS“) je odsouzený ve výkonu trestu povinen pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce. Podle § 29 odst. 2 téhož zákona věznice při zaměstnávání odsouzených zajišťuje jejich zařazování

do práce odpovídající jejich zdravotní způsobilosti s přihlédnutím k jejich odborným znalostem a dovednostem.

18. Podle § 41 odst. 1 vyhlášky o VTOS platí, že „odsouzený je zařazen do práce rozhodnutím ředitele věznice, a to zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1) a s přihlédnutím k odborným znalostem odsouzeného, zákazu odsouzenému určitou činnost vykonávat, nebo k dopadu na pořádek nebo bezpečnost ve věznici“.
19. Úkolem krajského soudu bylo posoudit, zda ředitel věznice při rozhodování o žalobcově pracovním zařazení dodržel základní meze správního uvážení, zda nepostupoval s libovůlí nebo diskriminačně. Jako příklad svévole by bylo možné posoudit situaci, ve které bude uvolněné místo bez racionálního důvodu obsazeno jiným odsouzeným, ačkoliv žalobce dříve žádal o zařazení na dané místo (srov. odst. 13 až 16 zrušujícího rozsudku NSS).
20. Žalovaná si pro přijetí odsouzeného na pracoviště ve vězeňské kuchyni stanovila racionální kritéria, která musel odsouzený, který zde chtěl pracovat, splňovat. První podmínka spočívala v tom, že dotýčný musel disponovat zdravotním průkazem a být způsobilý ze zdravotního hlediska pro práci v kuchyni. Žalobce tvrdil, že zdravotnickým průkazem disponuje, žalovaná to nikdy nezpochybnila a koneckonců z provedeného dokazování vyplynulo, že žalobcovy žádosti byly v převážné většině případů zamítnuty s tím, že se na daném pracovišti nenachází volné místo. Lze rozumně předpokládat, že kdyby jím žalobce nedisponoval, tak by byly jeho žádosti zamítnuty již z tohoto důvodu. Žalobce byl rovněž způsobilý ze zdravotního hlediska. Žalobce splnil i podmínku týkající se ubytování. Žalobce mohl být ubytován na cele č. 204, která byla určena pro vícetrestané osoby zařazené do věznice s ostrahou, na které se nacházelo volné místo v zásadě již od žalobcova návratu v březnu 2020. V této souvislosti musí krajský soud uvést, že žalovaná sice několikrát zmínila, že nelze ubytovat na jedné cele kuřáky a nekuřáky, avšak konkrétně neuvedla, že by snad na cele č. 204 byli ubytováni kuřáci, a proto v ní nemohl být žalobce ubytován. Navíc z přehledu ubytovaných vyplynulo, že se dvěma odsouzenými ubytovanými na této cele žalobce předmětnou celu sdílel již před svým přemístěním do Věznice Valdice (odsouzení M. a T.). Pokud by se tedy jednalo o kuřáky, nemohl by být žalobce už tehdy na dané cele ubytován. Proto zjevně ani otázka kouření neznamenal překážku pro ubytování žalobce na cele č. 204.
21. Žalovaná dále zavedla systém, na základě kterého byly z řad odsouzených zařazených na neplacených (brigádnických) místech přednostně obsazovány placené pozice. Takto nastavený systém odpovídá rozumnému uspořádání chodu pracoviště, kdy nejprve dojde k zaučení odsouzeného na pracovišti a poté je tento přidělen na placené místo. Lze tak rozumně předpokládat, že pokud je konkrétní odsouzený (třeba i žalobce) zařazen na brigádnickou pozici, dříve či později bude s velkou pravděpodobností zařazen na placené místo. Z tohoto důvodu se krajský soud zabýval zejména obsazováním uvolněných brigádnických míst.
22. Poprvé po návratu žalobce se uvolnilo brigádnické místo na pracovišti ve vězeňské kuchyni již v březnu. Uvedené pracovní místo však bylo v dubnu obsazeno jiným odsouzeným i přes žalobcovi žádosti o zařazení na dané pracoviště, a to odsouzeným Pacákem, který byl vyučen kuchařem. Takové upřednostnění jiného odsouzeného před žalobcem lze považovat za racionální a námitka žalobce, že mu bylo sděleno, že se na pracovišti nenachází volné místo, a přesto byl na něj zařazen jiný odsouzený, není

důvodná. V tomto případě nebyl žalobce bezdůvodně znevýhodněn a meze správního uvážení ředitelem věznice nijak překročeny.

23. Dále se soud zabýval námitkou, že byli před ním upřednostněni jiní odsouzení zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou (vznesenou žalobcem u prvního ústního jednání).
24. Další brigádnická místa se uvolnila dne 29. 5. 2020 a dne 10. 6. 2020. Tato místa byla obsazena odsouzenými H. a R. Ani jeden z nich nebyl vyučen kuchařem a z tvrzení žalované nevyplývalo, že by měli praxi při práci v kuchyni. Oba byli zařazení na pomocné práce, při kterých nebyla vyžadována žádná zvláštní kvalifikace. Na rozdíl od nich měl žalobce několikaletou praxi přímo na daném pracovišti na pomocných kuchařských pozicích. V tomto ohledu nelze spatřit žádný racionální důvod, pro který by měli být dotyční odsouzení upřednostněni před žalobcem, který v té době již po dobu 3 měsíců neustále žádal o zařazení na dané pracoviště a splňoval všechny potřebné podmínky (zdravotní průkaz, zdravotní způsobilost a ubytování). Žalovaná po celou dobu řízení takové důvody ani netvrdila. Lze tak uzavřít, že odsouzení H. a R. byli bez racionálního důvodu upřednostněni před žalobcem. Přesně takovou situaci NSS ve zrušujícím rozsudku označil jako příklad svévole při rozhodování o pracovním zařazení žalobce a tento závěr sdílí i krajský soud.
25. Současně nelze nevidět, že samotné pracoviště vězeňské kuchyně projevilo zájem o žalobcovi služby, avšak tato žádost byla zamítnuta z důvodů, které rozhodně nemohou obstát. Žalobce sice byl vyučen obráběčem kovů, avšak měl několikaletou praxi na daném pracovišti na pomocných pozicích, při kterých žádná „kuchařská“ kvalifikace vyžadována nebyla. Blíže nespecifikované možné narušení bezpečnosti rovněž nezní věrohodně, protože tento důvod nikdy nebyl blíže vysvětlen a ani jím nikdy jindy argumentováno nebylo. Navíc vychovatelé, kteří se vyjadřovali k žalobcovým žádostem, vždy jeho žádosti doporučili s tím, že žalobce není v indexu nebezpečných osob. Po bezpečnostní stránce tedy neměli k osobě žalobce žádné výhrady. Nelze též přehlédnout, že týž den byla zamítnuta i žádost samotného žalobce ze dne 18. 6. 2020, avšak ze zcela jiných důvodů, a sice že ve vězeňské kuchyni není volné místo. Uvedené nasvědčuje tomu, že důvody, pro které nebyl žalobce zařazen na dané pracoviště, byly pouze zástupné.
26. Lze tudíž uzavřít, že žalovaná v červnu 2020 postupovala při rozhodování o pracovním zařazení žalobce v rozporu se zákazem svévole a diskriminace. Námitka žalobce je důvodná.
27. Pouze *obiter dictum* musí soud konstatovat, že další brigádnické místo se uvolnilo v srpnu 2020 a volné brigádnické místo bylo vždy minimálně až do konce roku 2020. Žalovaná tak měla možnost své pochybení v červnu napravit a zařadit žalobce na předmětné pracoviště ještě v témže roce, leč neučinila tak a žalobci toliko opakovala, že se na pracovišti nenachází volné místo, ačkoliv to nebyla pravda.
28. Důkazní návrhy žalobce v podobě výsledku svědků soud neprovedl, neboť veškeré skutečnosti významné pro rozhodnutí soudu a pro posouzení žalobcových námitek vyplynuly již z listinných důkazů, tudíž by se jednalo o dokazování nadbytečné, a tudíž nevhodné.

C. Závěr a náhrada nákladů řízení

29. Žalovaný trvající zásah se týkal období od března 2020 do prosince 2021. V rozsahu od března do května 2020 nebyla žaloba shledána důvodnou, proto ji soud v této části zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

Počínaje červnem však soud shledal žalobcovu námitku důvodnou a proto podle § 87 odst. 2 s. ř. s. určil, že zásah žalované spočívající v nezařazení žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni v červnu 2020 byl nezákonný. Jelikož žalobce zařazen na dané pracoviště ani v budoucnu nebyl, trval nezákonný zásah až do přemístění žalobce do Věznice Rapotice.

30. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl z větší části úspěšný, proto mu náleží náhrada nákladů řízení v poměrné výši. Nicméně z obsahu spisu vyplývá, že mu žádné náklady nevznikly, proti mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Olomouc 29. listopadu 2022

Mgr. Barbora Berková v. r.
předsedkyně senátu